

VEJLE AMTS AARBØGER

UDGIVNE AF

VEJLE AMTS HISTORISKE SAMFUND

1921

KØBENHAVN
I KOMMISSION HOS LEHMANN & STAGE

1921

VEJLE KØBSTAD OG DENS INDBYGGERE

VED AAR 1735.

MEDDELT VED

C. PETRESCH CHRISTENSEN.

Nedenstaaende Meddelelser, som danner en Fortsættelse af tidligere andensteds udgivne Indberetninger fra andre Egne af Jylland (Vendsyssel, Thy, Himmerland og Hardsyssel)¹⁾, hidrører fra en af de »Relationer«, der fremkom i Anledning af Frd. ²⁵/₆ 1735. Ved denne Forordning blev det paalagt Stiftamtmandene i samtlige Landets Stifter at indsende til Kongen Relationer om de økonomiske Forhold m. m. i de dem underlagte Byer og Amter, og til Brug ved Udfærdigelsen lod Stiftamtmandene igen af de forskellige Retsbetjente, Toldere, Magistratspersoner etc. i deres Stift affatte specielle Indberetninger, i hvilke hver Embedsmand for sit Omraade, og for Byernes Vedkommende undertiden den derværende Magistrat, gjorde Rede for de i nævnte Forordning nærmere opstillede Spørgsmaal, der var følgende:

- 1) Angaaende ethvert Amts Tilstand, Beskaffenhed og Produkter.
- 2) Hvorudi enhver By og Distrikts Handel, Negocie (Storhandel), Haandtering og Næring bestaar.
- 3) Om samme har aftaget eller tiltaget og hvad derti kan være Aarsag.

¹⁾ For Øernes Vedkommende er Udgivelsen besørget af Hr. Kai Uldall.

- 4) Angaaende vores ved Søen beliggende og til Vands negocierende Provincier og Byer maa i Særdeleshed indhentes Efterretning om de ind- og udgaaende Varer ved egne eller fremmede Skibe blive ført, hvorledes ethvert Steds Skibsfart er beskaffen, hvor mange og hvor store Skibe ved hvert Sted befindes, hvor deres Fart egentlig gaar hen og hvorudi deres Befragtning frem og tilbage bestaar. Ligeledes skal og indberettes hvad egentlig føres til og fra Landstederne.
- 5) Om nogle og hvad Slags Fabriquer eller Manufakturer det være sig under hvad Navn det vil, udi enhver By, Amt og Provincie befindes. I hvad Stand de er, om der tilforn har været andre og hvad Slags og af hvad Aarsag de have aftaget eller ere ganske udgangne.
- 6) Om hvorledes og til hvem Privilegiae i saa Maade er udgivne, af hvilken Beskaffenhed, om de er monopolske eller exclusiva, hvilke der ere paa en vis Tid, og hvilke der ere bestandige.
- 7) Hvilke og hvor mange Societeter og Laug enhver By og Provincie har, saavel som og Tallet paa Kjøbmænd, Kræmmere, Haandværksfolk og alle dem, der driver Handel samt omtrent deres Tilstand, saavidt vides kan, om Haandværksfolk fattes dem og hvad Slags.
- 8) Om der er Indbyggere nok til at dyrke Landet, om Landvæsenet og Agerdyrkelsen ikke kunde være at forbedre, og hvad begge Dele maatte fattes.

Ved den her foretagne Udgivelse er Relationen i alt væsentlig gengivet i sin Helhed, dog saaledes at der er bortskaaret, hvad der kun vilde medføre trættende Gentagelser, og iøvrigt hvad der i nærværende Forbin-

delse maa forekomme ligegyldigt, som Indlednings- og Slutningsformularer o. l.

Hvad det sproglige angaar, er det tilstræbt i saa vidt Omfang som muligt at bevare Tidens Stil, om end en Del Affilinger har været nødvendige for at bøde paa Beretningens ofte meget knudrede Sprog og besværlige Stavemaade, saa at den derved kan blive des mere læselig og forstaaelig. Med Hensyn til Navne paa Steder og Personer er Gengivelsen dog bogstavret, hvilket for en Del ogsaa gælder de ofte ret pudsigt stavede Fremmedord.

Post 1.

Denne liden og ringe Bys Handel og Handtering, Næring og Brug bestaar ej udi andet end en liden Handling for Bonden, Landmanden og Byens Indvaanere, som drives af nogle faa af Byens Borgere og Indvaanere, som videre her efter ved en apparte Liste skal blive omstændelige forklaret ved Navn, enhvers Handtering og Brug, en Del andre liden og ringe Husnæring af Øl- og Brændevinssalg til dessens Brug. De tilforhandler sig Korn af Bonden og Landmanden paa de Tider, han paa Aaret noget har at miste, ligesom enhver kan bringe Skillingen til Veje. Nogle faa Hvedebrødbagere, som lader deres Hvede her til Byen fra Laalland med derfra hiemhørende Fartøjer een Gang om Aaret hidbringe, saa meget som de til Forbrug og Afsætning nødvendig kan eragte. En Del Avlsmænd og Vognmænd, for hvem som for hver Mand her i Byen, som Avling driver, Avlingen falder meget besværlig fremfor andre Steder formedelst de store Banker, lang og ond Vej, som her for Byen findes til dessens Dyrkelse, saa ingen Mand noget derved kan vente sig at fortiene undtagen de, som selv kan følge den idelig og alle Tider.

Den øvrige og største Del er Haandværksmænd saasom Skomagere, Skrædere, Smede, Handskemagere, Feldberedere, Sadelmagere, Hattemagere, Slagtere og Rokkedrejere med flere. En Del Fiskere som nærer sig af Byens Fiskeri, hvoraf de forhen nogle Aar til Byen aarlig har givet og svaret 10 Rixdaler, som af de gamle Kæmnerregnskaber kan beviises, mens nu i nogle Aar ganske intet, som videre den herved forfattede Mandtal skal give Forklaring om.

Haandværksfolkene, hvor af den største og meste Del ej noget synderlig er ejende, kan snart ikke udrede de Skatter aarlig, som de er ansatte for udi Byens ordinaire aarlige Paalæg til Broernes Vedligeholdelse, Indqvarteringen og andre til Byen nødvendig paakommende Udgifter, som og falder denne By hel tungt og besværligt formedelst adskillige Herligheder, Byen er frakommen.

2.

Om denne Bys Handels og Negociers Tiltagelse eller Aftagelse da vides ikke, den noget synderligt i Handel eller Negocie er tiltagen mere eller mindre end den nogensinde forhen været haver, saasom Handelen og Negocien her er ikkuns ganske liden og ringe som dette Steds Toldbog noksom hermed bevidner. Her for Byen har forhen været et Par Skibsrumme mens nu ej en eneste undtagen en halv Part, som Tobaksspinderen Johan Lindemand her i Byen er tilhørende. Thi ligesom een Mand af de, som her har handlet i nogle Aar, kan siufnes at være lidet i Stand opkommen ved Credit udenlands, hvor han har sin Handel og anden hans Viudskibelighed, saa findes og iblandt nogle (i hvor vel de endog har stræbet), som derved ganske og aldeles ere undergangen. Aarsagerne til Byens slette Handel og Vandel samt Borgerne og

Indvaanerne deres Uformuenhed, saa vidt vides, kan være disse:

1) Denne By ligger ganske indkneben imellem Fredericia, Colding og Horsens, saa dens Handel og Vandel bestaar ej alene i mere end, hvis Borgerne og Indvaanerne selv indbyrdes med hinanden kan handle, undtagen de paa tvende Mile Vejs omkring liggende Bønder og Landsbyer, som dog ej handle mere eller andet end, hvis der højnødvendig til deres Avlings Fortsættelse kan behøves, som bestaar allene af Jern, Salt, Tobak, Hør, Hamp, Blaar og Tiere og undertiden liden Specerie, Fisk og Tobakspiber til deres Verskaber, mens af Øl og Brændevin til samme tages ganske og aldeles intet af hos nogen Borgermand her i Byen nu mere end nogensinde tilforn, ihvorvel hans kongl. Mai^t allernaadigst haver befalet saadant i Købstæderne at tage, mens alt saadant uagtet brænder og brygger de selv endnu ligesom tilforn baade til deres Verskaber og anden deres Fornødenhed, ligesom de selv lyster.

2den Aarsag: I lige Maader findes det og med Landprang, idet en og anden omløber Landsbyerne med Tobak og anden Smaakram og igien opkøber alle Slags Skind og andet, hvis de tienlig til deres Fordel kan eragte, foruden og en og anden, som sidder beboende paa Landet i Huse, som sælger baade Salt, Jærn og Tiere, Tobak og mere, hvilket foraarsager denne liden By stor Præjudice og Afgang udi deres liden Handel og andre i deres Handværks Fortsættelse, ligeledes uagtet hans kgl. Mai^{ts} allernaadigste udgangne Forordninger og Befalinger.

3die Aarsag til denne Bys Ringhed og en Del Indvaaneres slette Tilstand er, at Skoven for nogle Aar siden er bleven ophuggen, hvilket fra den Tid af har

foraarsaget en stor Dyrelse for hver Mand paa deres fornødne Ildebrand foruden den store Summa Penges Udgift af Byen som den Tid gik med af 1000 til 1100 Rdr., hvoraf en Del Borgere endnu indesidder med sin Skovbrødre og forrenter aarlig til Skovfogdens Løn, som nyder af Byen aarlig 27 Rdr. 3 Mrk. foruden fri Hus, som Byen hannem her paa Veile Bys Mark har maattet lade opsætte, hvilket falder denne fattige By ganske besværlig, dog hvem har de herfor at takke uden sig selv, Kongen har været naadig og ikke straffet eller lønnet som vel var fortient; han har dog af særdeles medfødte kongl. Naade og Mildhed ved sin allernaadigste Resolution forundt Byen Skoven igien, naar den til Træers Udvisning tienlig kan eragtes, saavel som dens Græsning til deres Fæhøveder, som ellers vilde have faldet Byen langt mere besværligere, for hvilken højkongelig Naade vi, som nu lever paa Egnen, og Børns samt Børn og Børnebørn indtil 3die og 4de Led deres Vegne vil takke deres kongl. Mai^{tt} paa det allerunderdanigste.

4de Aarsag efter de af fremfarne Konger udi Danmark Højlovlig Kong Friderich den 2dens saa vel og Kong Christian den 4des derpaa allernaadigste paafuldte meddelte Privilegier dateret Coldinghus den 27. Martii 1635 er Veile By allernaadigst forundt en Mark af Skov, Ager og Eng her for Byen liggende, *Ladegaards Mark* kaldet, imod 1000 gode uforfalskede Dalers Forstrækning og Indfæstning, imod Byen deraf skulde svare den allernaadigste Landgilde og kongl. Skatter til Amtsstuen. Samme har Byen haft i Brug indtil Aaret 1718, da det allernaadigst behagede hans kgl. Mai^{tt} at indqvartere Rytterne i Kiøbstæderne, hvor da samme Mark af hans kgl. Mai^{tt}s allernaadigst beskikkede Relutions-Commissarier Hr. Gerstorff, Hr. Olle

Krabbe og Hr. Amtmand Jens Jørgen Seerup den Tid blev Byen fratagen og henlagt til Rytterhestenes Græsning og Høavling, uden at Byen noget allerringeste derfor i Vederlag nydt eller bekommet haver, hvilket vi understaar os at tilkiendegive, allerunderdanigst bedende, Deres kgl. Maj^{tt} allernaadigst vilde række os Haanden og komme Byen til Hielp med samme Capital, da Byen samme kunde indsette i en Casse og der af trække aarlig Renter til den her ved Byen befindende slette Indsejlingsrever¹⁾ lidet Tid efter anden at forbedre saa og Byens Raadstuetaarn²⁾, som nu en stor Hjælp med første maatte behøve, samt til anden Byens højnødvendig Udgifter, hvorved da enhver Mand kunde nyde nogen Lindring, som ellers over enhver af Byens Borgere og Indvaanere ved forfattede Skatteligning skal udredes, eller og om det anderledes maatte behage Deres kgl. Mai^{tt} at forunde Byen i Vederlag for bemeldte 1000 gode uforfalskede Dalers Forstrækning den her for Byen befindende *Løget Mark* og dens Ejendom, som bestaar af 7 Td. 2 Fr. 2 Alb., som Byen ellers aarlig til Regiments Cassen i Colding ungefehr 38 Rixdlr. svarer, til evindeligt Arv og Ejendom ligesom al andet kiøbt Kiøbstædjorder fri for al kongl. Tyng af Skatter og Landgilde efterdags, som kunde være Byen ligesaa tienlig³⁾.

¹⁾ Revir = Strøm, Vandløb. — ²⁾ Det daværende Raadhus, der blev nedrevet 1780, var efter D. Atlas en Rest af Sortebrødreklostret. Bygningen var 27 Alen lang $12\frac{3}{4}$ Al. bred, 10 Al. høj til Taget og i 2 Etager, hvoraf den nederste var med Hvælvinger, hvilende paa 5 Piller. Deri var indrettet Raadstue, »Sprøjtekammer« samt 2 Arrestkamre, og i øverste Etage var der Magasinloft og Munderingskammer for de i Byen indkvarterede Dragoner. Ved den søndre Ende fandtes »et højt, plat Taarn« af tyk Grundmur, der skal have været en Levning af Klosterkirken. I Taarnet fandtes ligeledes et Arrestkammer. For oven i Taarnet var et »Seirværk« samt en stor Klokke, kaldet Stormklokken, der senere er ophængt i det nuværende Raadhustaarn. Uden paa Taarnet hang en lille Klokke, som kaldtes Tiklokken, hvormed der daglig blev ringet Kl. 10 og ved andre Lejligheder. — ³⁾ Under $\frac{14}{10}$ 1766 blev det bevilget ved kgl. Resol., at Vejle Købstad fremdeles maatte beholde Løget Mark, »dog at deraf isteden for forrige Landgilde svares 50 Rdl. aarlig og de af Hartkorn gaaende Skatter«. (Jfr. nærmere Gaarmanns Efterretn. om Weile Købstæd S. 21 f.

5te Aarsag er og, at denne liden By mere end andre Steder har 4 Broer aarlig at vedligeholde. I Særdeleshed er her en, som kaldes *Sønderbroen*¹⁾, som i sin Længde befindes at være tilvisse 56 Alen, foruden Stenbroen og andet, som Byen allene ved dens Indvaanere maa holde i Stand, uden at allerringeste af nogen Reisende for Carosser, Chaiser, Vogne og saadant mere til Byen og Broernes Reparationer, naar fattes, bliver erlagte, som andre Steder sker og dem allernaadigst ere bevilliget. Her findes en Møllebro 1 Mil paa den vestre Side af Byen, som kaldes *Wingsted Mølle*; den nyder Broenge af Øxen, Hester og Svindrifter, men disse Broer aldeles intet, ihvorvel en stor Del af saadanne Hæste-, Øxen- og Svine-Kiøbmænd og Prangere med deres Kaabler og Drifter idelig og alletider nu i nogle Aar fremfor tilforn her igiennem Byen og over vore Broer fører alt, formedelst den Aarsag de her ere fri, mens ved bemeldte Wingsted Mølle skal de svare Broenge, som foraarsager Byen desto større Udgifter, saasom det for et Par Aars Tid siden er passeret, at der ved Driften af deres Stude bemeldte Sønderbroer ganske i Stykker og Studene er under gangen i Søen, hvorover Vedkommende snart en Del deraf kunde have mist, om ikke en Del Byens Indvaanere havde kommet dem til Hielp; Broen maatte Byen igien paa egen Bekostning lade sætte i Stand, uden at allerringeste Skilling af dem til Byen eller Broen er bleven erlagt, hvilket og om Hielp til bemeldte 4 Broers Vedligeholdelse Borgerne og Indvaanerne for 2de Aar siden ved allerunderdanigst Memorial ved hans kgl. Mai^{tts} Reise herigiennem til Norgr har anholdt mens ingen Resolution erholdet . . . etc.

6te Aarsag, at denne By findes ringe i Handel og

¹⁾ Foruden denne nævner D. Atl.: Nørrebro, Midtbro, Gieddebro og Stokbro eller Tyrildherreds Bro, de to sidste norden for Byen.

Vandel; det foraarsager en Del Fridericia, som aller-naadigst af hs. kgl. Mai^{tt} er benaadet at være befriet for Consumption, hvorhen Bonden og Landmanden dessen Aarsag med sine Varer, han kan have at sælge, sig begiver, paa det han der formedelst saadan Frihed kan faa en Sk. mere for sin Vare, han der kan have at sælge, saa og en Sk. bedre Kiøb paa det, han der nødvendig eragter sig at tilkiøbe, ved hvilket denne liden By mister en Del Handel, siden det er vitterligt og i al Sandhed, at en Del Bønder rejser lige her igiennem Byen med, hvis de til Forhandling haver, og lige til Fredericia.

3die Post.

Her for Byen er ikke een eneste Skibberum undtagen Johan Lindemand, som nu paa et Par Aars Tid har været $\frac{1}{2}$ Part udi en Galiøth ejende, som hiemmhører i Flensborg, paa 13 Læsters Drægtighed. Samme har for Byens Indvaanere afvigte Aar her fra Byen giort nogle Rejser paa Norge med Kornvarer, hvorved de efter Udsigende skal have haft stor Forlis, og hiembragt igien her til Byen noget smaat Tømmerlast og Jærn, een Reise til Lybeck og Flensborg og fra ethvert Sted hiembragt nogle Varer for enhver af dem til Forhandling, ligesom enhver nødvendig til Afsætning kunde behøve Bonden og Landmanden tienlig at være, mens udi indeværende Aar til Dato har den faret paa Norge alene for bem^{te} Johan Lindemand selv og ingen anden. Ellers naar andre Byens Indvaanere, som handler noget, maatte behøve hiemfragtet eller bortfragtet, maa de enten fragte smaa Jagter fra Fridericia (som mestendel er sket) fra Horsens eller og en liden Jagt fra Tirsbech, som Jüncher *Niels Linde*¹⁾ er tilhørende. Hvor

¹⁾ Ejer af Tirsbæk, † 1746. (Jfr. F. Hvass: Personer og Familier af Navnet Hvas, V, S. 255 f.)

store de ere, vides ikke. Farten, hvor saadanne gaar, er allene paa Norge, som meldt er, Lybeck og Flensborg, og undertiden paa Kiøbenhafn, hvorhen velbeme^{te} Juncker Lindes Jagt nu allerede er paa Rejsen, mens ikke af Byens Indvaanere befragtet, mens ellers nok med ham hiem bestilt noget Salt, Sukker med videre. Befragtningen bestaar ellers ej i andet herfra til Lybeck og Flensborg end i baglasted Skibe med Sten de fleste Gange, undtagen det en Gang kan hænde sig, at man kunde finde sin Regning med lidet Korn af Rug og Havre, som dog ikkuns er ganske sielden. Det er ellers enhver her i Byen saavel og mange udenbys boende saavel af Skippere som andre vitterligt og bekiendt, hvorledes og hvor slet Indseglingen og Farten her til Byen er og befindes. De faa og smaa Fartøjer, som her i Fiorden maatte indhømme, kan endeligen komme ind til Byen paa $\frac{1}{2}$ Mil nær, mens en ganske slet Losse- og Ladeplads formedelst Grunde og manglende Vand i Reveren eller en liden Rinde at kalde, her ind til Byen, saa det undertiden, ja paa de meste Tider om Sommeren er ikke engang knap saa meget Vand, at Skibsfolkene eller Fiskerne kan gaa ind eller ud med deres ledig Baade, og naar det endelig er paa sit højeste, kan Fiskerbaadene, som vi her bruger til Ind- og Udførsel paa en 6 Tønders Størrelse med Nap og Nød fare ind og ud; dog maa de nøje passe Vandets Tid, naar det tiltager, som tit kan hænde sig man maa opbie 2 à 3 Dage, dessen Aarsag er mangan en Søfarende, som sig befrygter at komme herind, undtagen de, som just desto bedre er bekiendt, hvilket og forvolder og foraarsager Byen ikke en liden mens en stor Afgang udi sin Handel og Vandel.

4de Post.

Her i Byen findes ganske ingen Fabriquer eller Manufacturer, icke heller vides nogen at have været, undtagen nogle af Byens Indvaanere, som for et Par Aars Tid forhen begyndte at plante lidet Tobak, mens formedelst det ikke efter Skiønsomhed kunde nyde sin Fuldkommenhed, saa har de saadant igien ladet blive, uden det allene kan være Tobakspinderen *Johan Lindemand* og afgangne *Sl. Hans Thibis* Enke, som endnu dette Aar skal have et Par Agere med Tobaksblade plantet her paa Vejle Bys Nørremark. Dernæst findes her fattige Folk, som forarbejder nogle Hestedækker til 12 à 13 Skill. Stykket af grov Handskemageruld. Endelig findes her for Byen en Teglovn, som brændes Mursten udi, som 3de Byens Indvaanere, nemlig Hr. Postmester Wolff, Consumptionsforvalter *Friderich Jørgensen* og *Stephan Hansen* er tilhørende, hvoraf de bortforhandler nogle her til Byen og nogle til andre Steder, hvor de bedst synes.

5te Post.

De som Privilegier her i Byen allerne af hs. kgl. Mai^{tt} er given, er ej flere en tvende Farvere, navnlig *Jes Hansen Torp* og *Friderich Jørgensen Schwartz* samt Organist og Instrumentist *Johan Jochim Mejer*, hvilke ere bestandige. Flere findes ikke her i Byen som Privilegia er forundte.

6te Post

af Societeter og Lauger ere her i Byen efterskrevne: Vognmænds-, Skomagere-, Skrædere-, Smede- og Handskemagere-Lauger, ved hvilke ikke vides nogen Haandværksfolk dennem fattes. Kiøbmænd og Kræmmerlaug er her i Byen ganske og aldeles ingen af; enhver handler, ligesom han bedst ved og kan.

Liste over Weille Byes Borgere og Indvaanere forfattet den 8. Augustii D^o 1735.

1. Classe.

Nr. 1. Prousten, Mag^r Mouritz Høyer¹⁾ lever af Kaldets Indkomster, er ellers udi en temmelig god Tilstand. Han er ejende 2de Gaarde her i Byen, hvoraf den ene beboes af Hr. General Ebberhertz²⁾ og den anden af Hr. Cornet Mollerup³⁾, foruden Jorder og Eiendomme her for Byen saavel og Møllen her i Byen, som Christen Widesen af ham har i Fæste.

2. Capellanen Hr. Falch Bøg⁴⁾ er ei noget synderligt ejende undtagen, hvis han kan have af Bohauge i sin Residentz, formedelst Kaldets Ringhed, dog maa han deraf leve og sætte Tæringen efter Nærringen, thi hans Indkomster er ikkun ringe.

3. Rector Hr. Olluf Bagger⁵⁾ er nylig for et Aars Tid her til Byen ankommen og er tillige Sognepræst til Winding, mens et ringe Kald, ja saa meget mindre at leve af, saa længe hans Anteassor Hr. Jesper Roesteen lever, som nyder noget af Indkomsterne til sin Lefnets Ophold, dessen Aarsag befindes han ikkuns af ringe Formue at være.

Rector Jesper Roesteen⁶⁾ er med sin Kone, som endnu lever, 2de gamle svage og udlevede Folk, har ej syn-

1) F. 1678 paa Kjærbygaard, S. a. Mourits Hansen H. og Hstr. Giertrud Borchard. Sognepr. i Jelling 1705, i Vejle 1724, g. 1 m. Sophie Dorothea Wandal E. e. Sgpr. i Jelling Lars Gregersen Fog, og 2 m. Charlotte Amalie Curtz E. e. hans Formand i Vejle Mag. Eskild Nielsen Busch. Han døde d. 30/3 1750. — 2) Friederich Ebberhertz, der 1731 var Kommandant i Fredericia og 1732—38 Chef for det holstenske »geworbene» Regiment. — 3) Johan Moldrup, S. a. Assessor Peter M. til Vestervigkloster, f. 10/8 1710, Kornet i det holstenske Rytterregim. 1730, Ritmester 1736, Major 1749 og tog sin Afsked 1754. Han blev 1731 adlet og ægtede 1733 Cathrine Elisabeth de la Mare (f. 10/6 1717 † 10/10 1748). Han døde 26/3 1762 og begge blev bisat i Familien de la Mares Kapel i Vejle Kirke. — 4) † 1740. — 5) F. 1696, S. a. Sognepr. til Kvong og Lyne Hans Lauritsen B. og Hstr. Margrethe Laugesdatter. Var, forinden han kom til Vejle, Hører i Varde. Han blev 1741 Sgpr. til Thorstrup og Horne og døde 4/12 1754. Gift 1 m. Magdalene Rasmusd. Fog (d 1748). G. 2 m. Melte Marie Poulsen. — 6) F. d. 23/3 1766, S. a. Sgpr. til Grimstrup og Aarre Anders Hansen Roest (Rostenius) og Hstr. Margrete,

derlig mere at leve af end den liden Contingent de af Hr. Olluf Bagger, som for er meldt, nyder.

5. Hørerer *Anders Jespersen*¹⁾ har et meget ringe Brød og Indkomster, dog sidder han med Kone og smaa Børn med al Sparsommelighed og lever deraf, saaledes som han kan.

6. Klokkeren *Anders Ahrentsen Møllensted*²⁾ lever ogsaa nogenledes af sin Tjenestes Indkomster, dog ej videre end Dag og Dagsens Komme.

2den Classe.

7. Byfogden *Mathias Hansen*³⁾ lever og nærer sig allene af sin Byfogedtieneste her i Byen og hans Herredsskrivertieneste paa Landet. Hans Tilstand er

der var D. a. Borgmester Holst i Vejle. Han blev 1686 Hører og Vicerektor ved Vejle Skole, og da den daværende Rektor, Oldenborg, døde, ægtede han dennes Enke og fik hans Embeder som Rektor ved Skolen og Sognepr. til Vinding. Han døde d. 23/7 1745. Den daværende lærde Skole i Vejle blev nedlagt 1739, og Skolehuset, som var opført af Bindingsværk, blev benyttet som Klokkerbolig.

¹⁾ Er sikkert identisk med ovennævnte Jesper Roesteens Søn Anders, der nævnes i et Kopskattemandt. af 1743 som Kordegn og Skoleholder i Vejle, og hos hvem Faderen da boede i »et lidet Kammer«. Han ejede en lille Gaard, hvori han holdt Skole, »formedelst Skolehusets store Brøstfældighed«. Han døde 1751. — ²⁾ Paa en Skatteangivelse af 1743 skriver han sig Mühlensteth. Ved den store Ildebrand 1739 nedbrændte hans Gaard, hvorved han mistede det meste af, hvad han ejede. Hans Hustru var Anne Kirstine Mortensdatter, med hvem han blev gift d. 18/10 1718. Han døde 1750. — ³⁾ Blev 1701 konstitueret som Herredsskriver i Nørvang-Tørrild Herred med Successionsret til Embedet. Hans Ansøgning var skrevet i Kolding, men oplyser intet videre om hans Fortid. 1718 blev han tillige Byfoged i Vejle og fik ved den Lejlighed en god anbefaling af sin Amtmand. 1740 havde han, som da var bleven noget til Aars, ansøgt Kongen om en Stedfortræder ved Herredsskriveriet i Nørvang-Tørrild Herred, men da Herredsfogedembedet i samme Herred kort efter blev ledigt, meldte han sig ikke desto mindre som Ansøger. Kongen nærede Betænkelighed, men Stiftamtmanden anbefalede ham varmt og skriver bl. a., at han foruden at han passede sine Embeder godt tillige var »en from, sagtmodig, gudfrygtig og ærlig Mand«, hvilket alt kunde bekræftes ved Attester fra Sognepræsten, Hospitalsforstanderen og »en Del bedste Borgere«, samt »at det vilde lægge ham i Graven, om han efter saa mange Aars tro Tjeneste skulde for hans Alders Skyld agtes hans Majts. Naade uværdig«. Kongen udnævnte ham da, men saaledes, at han maatte afstaa Herredsskriverembedet, og at Stiftamtmanden maatte tage Ausvaret for hans Embedsførelse. Den sidste Betingelse bevirkede dog, at der det følgende Aar — uagtet han hidtil havde givet personligt Møde paa Ting og fungeret upaaklageligt — blev beskikket ham en Medhjælper og Successor i begge Embeder, nemlig Byfogden i Kolding, Christian Grundahl. Han døde 1745, og hans Enke, Hylleborg Blænsted, med hvem han var bleven gift d. 5/7 1736 og havde en Søn ved Navn Mathias (f. 1738), døde 1748.

maadelig. Naar Gælden alt bliver betalt, findes ikkuns lidet til overs, mens sidder og holder Billance (!)

8. Postmesteren *Geerth Wolff*¹⁾ har for nogle Aar siden sit i temmelig god Handel, Vandel og Tilstand, men formedelst store Tab og Forlis paa Skib og Gods i Krigstiden, som ham af Sørøverne undervejs fra Lybech blev frataget, samt og stor Forlis og Tab ved onde Betalere for en Del, han har bortborget, som efter Udsigende af ham hans Bøger endnu kan bevise, at være over 1000 Rd., er han ganske og mesten ved saadan hans Handel undergangen, saa han nu aldeles intet handler mere, saa han nu ikke har mere at leve af end, hvis allene hans Tieneste hannem kan importere, af hvilket han, som nu er en gammel og svageelig Mand, med megen Sparsommelighed og i al Stilhed saa hensidder og lever, undtagen han er $1\frac{1}{3}$ udi den her for Byen befindende Teigelovn, ejende, hvorved han med Interessenter, saavidt vides, ej endnu til Dato noget har fortient, mens mere snart derved tilsat.

9. Byskriveren *Søren Rasmussen Egtved*²⁾. Formedelst

¹⁾ Da Embedet som Byfoged i Vejle blev ledigt i Aaret 1718, blev der fra Beboerne i Vejle indgivet et Andragende til Kongen om at ansætte ham i dette Embede. I Andragendet, der har ca. 50 Underskrifter, hedder det bl. a., at »ermelte Postmester Geert Wolf altid har waaren En ærlig opRigtig Samvittigheds Mand saauel mod fattige som Rige og altid har lagt flid paa Hans Maits. Ringe liden Byes opbyggelse og beste saauel og i alle gode Polletie«. Meningen var sikkert bedre end Formen. Aaret efter indgik Wolff — eller, som han ogsaa kaldes, Wulf — Ægteskab med Ingeborg Hanse Kollerup, der efter hans Død 1734 ved kgl. Resol. af $23\frac{1}{4}$ s. A. blev indsat i hans Embede. Det siges i Gratialprotokollen, at hendes Mand i 36 Aar havde været »anfortroet« Embedet, i hvilket hun under hans Svaghed længe havde assisteret ham. Enken døde 1743. — ²⁾ Havde, da han 1734 blev ansat som const. Byskriver med Successionsret, »tjent ved Pennen« i 12 Aar som Fuldmægtig hos Stiftamtmanden i Ribe og blev af sin Principal anbefalet som »en skikkelig og vittig Mand saa og habil til at forestaa dette Embede«. 1740 blev han tillige Skriver i Nørvang-Tørrild Herred og forestod begge Embeder til 1757. Efter hans Opgivende 1743 ejede han foruden sin Ejendom, der var ansat til 800 Rd., en Varebeholdning til Værdi 350 Rd., Part i en Galiat til Værdi 100 Rd. samt Rentepenge, Guld og Sølv til Beløb 300 Rd. foruden nogle uvisse Fordringer. Hans faste Løn som Herredsskriver var 20 Rd. aarlig og som Byskriver 10 Rdl. Sine »tilladelige Accidentser« beregner han til ikke højere end 66 Rd. 4 Mrk. Han var g. m. Marie Sophie Mandix, der døde 1754. Han døde selv Novbr 1764, 70 Aar ar.

Tienestens Ringhed, som alle og enhver er bevist, at han ikke udi Løn nyder mere end 10 Rdl. aarlig, undtagen hvis apparte paa Tinget kan falde, som ikkuns er ganske lidet, har han været forarsaget en anden liden Handel derved at holde, saafremt han med Kone og smaa Børn kunde subsistere, hvilket bestaar udi lidet Kræmmeri af Hør, Hamp, Humle, Tiere, Salt, Tran, Fisk og lidet Specerier m. v., lidet Husnæring af Øl og Brændevinssal. Han har ikke været længere bosiddende her i Byen end 4 Aar. Hans Tilstand, saavidt vides, er ei anderledes, end at han muligt kan side at holde sine Conditioner ved Lige Tid efter anden og svare enhver sit nogenledes til Ræt og Skiæl mens af ingen stor Formue eller ellers noget synderligt eiende, uden det alene kan være den liden Hus og Gaard, han her i Byen beboer. Af Jord, Ager eller Eng er han ikke ejende for en Skilling.

10. Forrige Byskriver *David Foigt*¹⁾ har formedelst hans Alderdom og Svaghed ved hans kgl. Mai^{ts} Confirmation afstaaet Brødet og har knap Lefnets Ophold formedelst Tienestens Ringhed.

11. Forstanderen *Key Staldknecht* bruger ingen Handel eller Vandel, mens vides ikke rettere, end *han* sidder i god temmelig Stand og lever af sin Hospitalstieneste²⁾.

12. Consumtionsforvalter *Friederich Jørgensen*³⁾ bruger ikke heller nogen Handel eller Husnæring, har vel ellers som andre nogle Jorder og Enghauger her for Byen, som mesten i Pant er hefted saasom han indsidder med en Del Børnepenge, som han aarlig maa

¹⁾ David Jensen Foigt blev 1711 Byskriver i Vejle, hvor han døde i Februar 1749 efter i sine sidste Aar at have nydt Ophold hos sine Paarørende der i Byen. — ²⁾ Angav 1743 sin Formue (rede Penge, 1 Enghave samt et Hus i Kolding m. m.) til 2799 Rdl. og sin Løn ved Hospitalet til 66 Rdl. 4 Mrk. Han døde 1754. — ³⁾ Nævnes 1722 blandt Ansøgerne til Tolderembedet i Vejle (i Rentek.s Resolutionspr.) Han var da Borger smstds. og havde i 9 Aar haft Byens Konsumtion i Forvaltning.

forrente, og saa længe han saaledes Renterne til Forfaldstiderne kan klare, som endelig hidindtil er sket, menes vel, han nogenledes kan subsistere, mens vides ikke noget synderlig at være for ham til overs. Han har og $\frac{1}{3}$ af Teiglovn her for Byen.

13. Tolderenken *Madamme Sal. Hans Andersens*¹⁾ med hendes Søn *Peder Staal*²⁾ sidder og lever knap og nap af den liden Tieneste, som er ikkuns ringe undtagen lidet Avling og en Fiskeri her for Byen Kongen tilhørende, som de sig har tilforpagtet, mens ei af nogen Vilkor, saavidt vides.

3. Classe.

Kræmmere.

14. *Hans Svane*³⁾ har forhen handlet meget lidet mens nu meget mindre, ja snart ganske intet. Ellers nærer han sig af at logere fremmede Rejsende. Han har og en Del Avling og findes i Vognmandslauget; har og lidet Husnæring af Øl- og Brændevinssalg. Han har og Stempelpapiret under Forvaltning. Hans Tilstand, saavidt vides, er ikkuns maadelig.

15. *Stephan Hansen.* For nogle Aar siden har denne Mand handlet med en af de allerbedste og var paa de Tider en formuende Mand for alles Øjesjun og Tanker, mens nu udi ca. 5 à 6 Aar mærkelig aftaget. Aarsagerne dertil vides ikke andet at være end dels

¹⁾ Anna Margrethe Svane, D. a. Borgmester i Vejle Claus Svane. Da hendes Mand døde 1722, indgav hun Ansøgning om det ledige Embede, som hun fik, skønt der havde meldt sig en Mængde Ansøgere. I Rentek.s Resolutionspr: henvises ved denne Lejlighed til den Naade, Kongen havde haft for hendes Fader og til, at Andragendet var recommanderet af hendes Moder. Det var Mening, at hun skulde bestride Forretningerne ved en Fuldmægtig, og hun blev foreløbig kun antaget paa Prøve, men fik 1731 Konfirmation paa Embedet, der 1739 overgik til hendes nedennævnte Søn, Peder Hansen Staal. — ²⁾ Blev 1739 Tolder og senere tillige Postmester i Vejle. Var 1743 Ejer af den Gaard, i hvilken han boede, samt andre Wninger og forskellige Enghaver m. v. i Byens Nærhed, men havde paa den anden Side lidt store Tab ved Ildebranden 1739. Han døde 1773, 67 Aar gl. — ³⁾ Blev 1722 g. m. Rebecca Dorchæus; døde 1769.

Tidernes Vanskeligheder, som for alle ere besværlige, dels Alderdom og Svaghed, hannem er paakommet, og dels det han og skal have taget en temmelig Forlis ved onde Betalere, som enhver i disse Tider som noget handler, ej maa vente sig at blive fri for, saa man ikke rettere ved, end han jo sidder endnu udi temmelig Vidtløftighed, i hvor vel han noksom Tid efter anden har set noget af sin Giæld aflagt. Hans Handel, som han endnu haver, er ligesom alle andres her i Byen med Jærn, Tiære, Salt, Humle, Hør, Hamp og Blaar og andet Smaakram samt og Tømmer og Fisk men dog kuns liden og ringe for Bonden, Borger og Landmanden. Har $\frac{1}{3}$ i den her for Byen værende Teglovn samt en Del Avling.

16. *Johan Lindemann*¹⁾. Saavidt som ses og fornemmes kan, er han den som allermest Handel og Vandel her i Byen driver. Han bruger sit Tobaksspinderi, hvilket foregives for ham ej at være saa profitabel, som det forhen været haver. Ligeledes bruger han den største Krambohandel med adskilligt for Borger og Bonden og Landmanden lige og mere end anden her i Byen. Foruden har han og en temmelig Korn- og Tømmerhandel samt selv en Del Avling her for Byen, saavel og Øl- og Brændevinssalg, saa han, saavidt vides, sider udi en temmelig god Stand.

¹⁾ Var Stamfader til en endnu levende Slægt af Navnet Linnemann (se Slægtshaandbogen Till. til personalh. Saml.). Han var f. 1696 og S. a. Tobakspanter i Fredericia Thomas L. Hans 1. Hstr. døde 1737, og han blev Aaret efter g. m. Karen Sørensd. Fæveje, i hvilket Ægteskab han havde en Mængde Børn. Naar han kaldes Borgmester, maa dette forstaas i Overensstemmelse med Mandt. 1743, hvor han betegnes som »characteret Borgmester«, idet Stillingerne som Borgmester og Raadmand ophævedes for Vejles Vedk. ved Frd. $\frac{2}{3}$ 1682. Han var imidlertid ret velstaaende og ejede 1743 2 Gaarde og en Rytterbarak i Vejle af Værdi tilsammen 1066 Rd. 4 Mrk., 2 halve Skibsparter til 400 Rd., Markjorder til 520 Rd., Sølv og Guld for 100 Rd., Rentepenge 100 Rd. og Varelager for 500 Rd. Paa den anden Side var hans Gæld 1200 Rd. Han holdt »Chaise« og havde en Husstand, best. af 2 Tjenestekarle, 2 Tjenestedrenge, 1 Amme og 2 Tjenestepiger. Hans 2. Hstr. døde 1764, 49 Aar gl., og han selv 1774.

17. *Jæss Hansen Torp*¹⁾. Foruden at han med Privilegie paa Farveriet er benaadet, bruger han og en liden Krambohandel, formedelst Farveriets Ringhed, for Bonden og Landmanden samt og lidet Husnæring af Øl- og Brændevinssalg. Ellers er han i maadelig Stand, saavidt vides.

18. *Sørren Jensen Fæveille*²⁾ bruger ligeledes liden Krambohandel, liden Korn- og Tømmerhandel, temmelig Husnæring af Øl- og Brændevinssalg samt og nogen Avling her for Byen, saa man ikke rettere er vidende end at han jo sidder og nærer sig i temmelig god Stand.

19. *Friderich Schwartz*, Farver³⁾, har og endelig nylig begyndt lidet Kræmmeri foruden det, ham Privilegie paa Farveriet er bevilget, som foregives at være ringe. Han findes i Vognmandslauget, hvortil han og har noget Avling. Hans Tilstand troes ikke at være uden maadelig, siden han nylig vel muligt har sat sig i Vidtløftighed med at købe sit Farverredskab; dog sidder han og nærer sig nogenledes.

20. *Afg. Sl. Hans Thiibis Enke* har og, den Stund hendes sl. Mand levede, haft lidet Handel som andre, mens nu intet eller ganske lidet, formedelst det for hende siden hendes sl. Mands Død mærkelig er gaaen tilbage, saa hun nu snart er ei noget ejende, thi alt hvis i Stærvboen ved Registering og Vurdering befandtes, det er Børnene saavel som Creditorerne gjort Udlæg udi.

¹⁾ † i Okt. 1735. — ²⁾ Blev ¹⁹/₈ 1717 g. m. Anneke Pedersd. Saxe, der 1743 var Enke og fortsatte hans Forretning. Hun ejede da foruden sin Gaard paa Søndergade i Vejle Lejehuse smstds., Markjorder, ¹/₂ »Krejert« (en Slags Fartøj), Sølv til Værdi 40 Rd. og et Lager til 200 Rd., hvorhos hun havde 1040 Rd. paa Rente. Sin Gæld anslog hun dog til 700 Rd. — ³⁾ † 1751. Hans Hstr. Kirsten Mikkelsd. Kæding, med hvem han blev gift d. ²⁰/₆ 1732, døde 1749.

4. Classe.

Nogle andre Borgere og Byens Indvaanerc.

21. *Johan Ernst Suhr*¹⁾ har for nogle Aar siden haft og holdt lidet Kræmmeri; mens formedelst Tidernes Vanskelighed og Besværing har han, som er en gammel affældig Mand, set sig derfra entlediget for at leve mere roligt. Hans eneste Næring, han nu har, er allene Øl- og Brændevinssalg uden Huset samt en Avling af Jorder, Ejendomme og Enghauger her for Byen, saa han eragtes nu at være en af de bedste i Velstand af Borgerfolk her i Byen.

22. Adjutant *Johan Otte Preutzer* har Naadsens Penge af Kongen. Ellers sidder han og har som andre lidet Husnæring af Øl- og Brændevinssalg samt og logerer nogle Reisende, mens hans Tilstand er snart ei anderledes, end han saaledes kan sidde og rettere sig, saavidt vides.

23. *Frands Svane*²⁾ har og forhen paa et Par Aar handlet noget lidet her i Byen, mens formedelst han ei synderligt noget havde at ligge i Handelen, saa og formedelst han tog Skade hos mange, som han sine Varer havde betroet og ikke for nød Betaling, lod Handelen sig selv af for hannem, idet hans Creditorer faldt hannem hastig paa, nu sidder han og har allene lidet og ringe Husnæring af Øl- og Brændevinssalg, som han saaledes knap og nap kan nære sig af; er lidet eller intet ejende.

24. *Christen Galten, Barberer*³⁾. Foruden hvis han kan have af hans Barberen her af Byens Indvaanere saa og andre hans smaa Curer udi en og anden Til-

¹⁾ Var 1743 Konsumtionsforpagter. Han opgiver da sin Formue med Fradrag af Gæld til 2966 Rd. 4 Mrk. og bemærker, at han nu er 92 Aar. Han døde i Maj 1746, og hans Enke i Aug 1750. Boede 1731 paa Søndergade. — ²⁾ Frands Rasmussen Svane, † 1753. — ³⁾ Jfr. Vejle Amts Aarb. 1912, S. 115.

fælde paa Landet, har han en temmelig Husnæring af Øl- og Brændevinssalg saa og lidet Høkeri af Flæsk, Smør, Gryn og saadant mere, saa der vides ikke rettere, end at han jo staar sig nogenledes vel.

25. *Jørgen Pjrringe*, Barberer¹⁾) har ganske lidet at nære sig af undtagen det, han kan have nogle faa af Borgerskabet at barbære, saa han dessen Aarsag sidder ndi en temmelig slet Tilstand og er snart ganske intet ejende.

26. *Christen Widesen*, Møller, nærer sig vel af Møllen, han her i Byen bebor og har i Fæste foruden det, han lige ved andre har en temmelig god Husnæring paa Øl- og Brændevinssalg, saa og en Del Jorder og Ejendomme her for Byen. Vides altsaa ikke rettere end han jo sidder udi en temmelig god Stand og Formue.

27. *Mathias Mathiassen* har og lidet Jorder og Ejendomme her for Byen foruden lidt Husnæring af Øl- og Brændevinssalg, tillige og lidet Høkeri af Smør, Flæsk, Gryn og saadant mere, saa han saa vidt vides nærer sig i en maadelig Tilstand uden Giæld.

28. *Johan Jochum Mejer*²⁾), Organist og Instrumentist, er med Previlegie derpaa af hans kgl. Mai^{tt} bleven forundt, dog findes her en ved Navn Christian Madsen Krag, som herefter anførtes, som Previlegie tillige med denne Johan Jochum Meier haver; dessen Aarsag er de ved Forening og Repartition paa Landsbyerne at giøre Opvartning med deres Musik bleven separeret, saa enhver har sine visse Sogne og Byer, saa at denne

¹⁾ Jfr. Vejle A. Aarb. 1912, S. 115 — ²⁾ I sin Skatteangivelse 1743 beklager han sig over sine elendige Kaar. Hans Hus var nedbrændt ved den store Ildebrand 1739, hvorved han mistede, hvad han gennem 26 Aar havde sammensparet sig. Han havde tidligere haft en aarlig Indtægt paa 60–70 Rd., men nu frygtede han at blive ganske brødløs, »saasom der er nogen Præster paa Landet, som forbyder Music om Søgendag til Bryllup eller og de giøre Bryllup med Forsamling om Søndagen«. Han havde i sit Hus sin Svigersøn, Mads Mathiesen Bang, der »nød Svendeløn«, og en Dreng i Lære ved Navn Nicolaj Arentsen.

Johan Jochum Mejer vel siunes lidet at have at leve af, dog formedelst Organisttienesten, han allene for sig haver, kan han nogenledes subsistere, endskiønt Tiderne ikkuns siufnes at være knappe. Ellers er ikke meget synderlig for ham tilovers.

29. *Christian Madsen Krag*, Musikant¹⁾, nærer sig af de Steder, hannem af Johan Jochum Meier ved Forening er accorderede, saa man ikke rettere er vidende, end denne jo og saa nogenledes har Brødet mens ikke saa tilstrækkelig eller i saa god Stand.

5. Classe.

Smede-Lauget.

30. *Christen Simonsen* er mesten ei noget ejende. Endelig nærer han sig af sin Haandværk og ei andet.

31. *Christen Ollufsen*, Guldsmed. Havde han ei haft en Broder som er Præst, som Tid efter anden har hiulpen ham, saa vides ikke, han kunde have ejet aller ringeste, og ganske lidet endnu formedelst Guldsmedhandværk her mere end andre Steder er ganske slet; enhver sparer det mest muligt er. Ikke heller bruger han anden Næring, undtagen han undertiden kan have lidet Øl- og Brændevinssalg.

32. *Jens Harboe*²⁾, Grofsmed, nylig for et Par Aar her til Byen ankommen. Vides ei, at han er noget ejende. Han har endelig faaet sig et lidet Hus, men vides ikke rettere, end det jo er pantsat i Horsens. Nærer sig ved sin Handværk og, saaledes som han kan.

¹⁾ Havde i Aaret 1700 været Trompeter paa Flaaden. Efter sin Angivelse 1743 var han nu bleven gammel, hvorfor han havde maattet afstaa sit »Musicant-Embedet» til J. J. Mejer, som derfor skulde svare ham 2 Rd. om Aaret foruden 2 Mrk. af hvert Bryllup, hvor Musik forlangtes. Paa Landet havde han dog 4¹/₂ Sogne at betjene, »dog ikkuns med egne Hænder allene, uden ringeste Assistance af nogen anden»; men han tilføjer, at »det er saare rart (∴ sjældent), at nogen Musique der bliver brugt». Han døde 1756, og hans Enke, Anne Jensd. Halling 1794, 92 Aar gl. — ²⁾ Jens Jensen Harboe, begr. 10/1 1776, 79 Aar gl.

33. *Jacob Jensen*, Kleinsmed, nærer sig nogenledes vel efter hans Stand af sin Handværk og ei andet.

34. *Jens Andersen*, Kleinsmed, ligesaa af sin Handværk.

35. *Petter Carlsen*, Grovsmed, er nylig for et Aars Tid siden ankommen. Han sidder udi en Lejestue, han har lejet og er ei noget ejendes, neppelig at han ved sin Smedearbeide endnu kan tiene det, han kan fortære.

6te Classe.

Skomagerauget.

36. *Pouel Jensen* er med Kone to gamle Folk; dog sider han med en Svend og Dreng paa Handværket og nærer sig nogenledes deraf uden stor Giæld, saavidt vides.

37. *Andreas Poulsen* befindes mesten at være fattig og snart ei noget ejende.

38—39. *Jens Pedersen* og *Hans Christensen*, ligesaa og sidder i Borg og Giæld, saavidt vides.

40—41. *Thygge Greigersen* og *Peder Jensen* snart fattige og nærer sig af lidet Flikkeri.

42. *Hendrich Dæhn*¹⁾ har paa Haandværket en Svend og Dreng, saa han sidder med Nap og Nød og har Brødet efter sin Stand, dog vides ikke, at noget hos ham er til overs.

43. *Niels Ifversen*. Saavidt vides, sidder han og i Giæld og ei er noget synderligt ejende. Ellers sidder han saaledes hen paa Haandværket med sine Børn og nærer sig ikkuns ringe.

44. *Niels Laursens Enke* erhverver Brødet ved en Svend paa Værkstedet; i en ringe Tilstand og er snart intet ejende.

45. *Johan Mathiassen*, som paa et Par Aars Tid har været i Lauget, nærer sig af sit Haandværk nogen-

¹⁾ Vist den Henrik Henriksen Dehn, der 1718 i Vejle blev g. m. Maren Nielsd. Han døde 1750. En Jes Dehn nævnes i Vejle Kirkeb. som ægteviet 1718.

ledes endnu, saavidt vides, mens ei noget synderligt for ham tilovers.

46. *Laur's Skomager* er ei noget ejende, saavidt vides.

47. *Jørgen Andersen* lidet bedre formuende.

48. *Jens Biug*¹⁾ nærer sig temmelig af sit Haandværk, dog ikke heller tilovers fra ham.

7de Classe.

Skræder Lauget.

49. Hermand *Skræder* har endelig lidet Hus og Gaard men ej meget derudi eiende. Han har mange smaa Børn, som han endelig ved hans Haandværk sidder og erhverver Brødet til, ikke heller mere, saavidt vides.

50. *Simon Sckørmmand*²⁾ ligeledes med mange smaa uopdragne Børn. Hans Tilstand lige ens ungefæhr med forrige *Skrædders*.

51. *Mogens Riisom*³⁾. Saavidt vides, skal han vel findes udi lidet bedre Stand paa sit Haandværk allene, saa han nogenledes sidder og nærer sig.

52. *Johan Adolf*. Formedelst hans Kone i lang Tid har været behæftet med Svaghed i Ansigtet af Kræft, som har sat dem en Del tilbage, er han ei synderlig noget ejende.

53. *Johan Pedersen* er ei noget synderligt ejende.

54. *Peder Christensen* en gammel døv affældig Mand, kan knap erhverve saa meget som han kan fortære.

55. *Christen Christensen* har ei videre end, hvis han kan i Dagtal fortiene fra en Hus til en anden, som tager ham til sig i deres Huse.

¹⁾ Jens Jensen Byg, † 1762, 97 Aar gl. — ²⁾ Han, der skriver sig Simon Schurmann, drev 1743 foruden sit *Skræderhaandværk* lidt *Tobaksplantning*. Han var g. m. Marie Cathrine Kolding (f. c. 1721 † 1784), D. a. Herredsskriver i *Kjær-Hvetbo Herreder* Gutzon Nielsen K. og Hstr. Sophie Feilcke. — ³⁾ Begr. ¹¹/₈ 1736.

*8de Classe.**Feldberedere.*

56. *Jacob Benjammensen* nærer sig af sit Haandværk allene og har endelig et lidet Hus, men saavidt vides, er han ej meget derudi ejende.

57. *Morten Jensens Enke*, mestendel fattig med mange smaa Børn.

*9de Classe.**Handskemagerlauget.*

58. *Christen Jacobsen* er en gammel Mand som knap sig kan af sit Handværk ernære, om ikke han havde lidet af Byen, som der er antaget til Bymand. Hans Tilstand er ikkun temmelig.

59. *Jens Greigersen* er en gammel svag Mand, som er snart intet ejende.

60. *Lambret Christensen* nærer sig nogenledes af sit Haandværk og ej mere.

61. *Levi Nicolajsen* bruger snart intet ved Handværket mens nærer sig af et Par Heste og Vogen, som han kører med for, hvem hannem maatte have nødig, for indenbys Folk. Er kuns udi en temmelig og meget ringe Tilstand.

62. *Jacob Christensen* nærer sig allene af sit Handværk og er ganske lidet ejende.

63. *Simon Jensen* findes vel i Handskemagerlauget antegnet men arbejder mesten i Dagløn og er mesten fattig.

64. *Ifver Christensen* nærer sig nogenledes af sit Handværk allene og ei andet, mens ei meget for ham til overs.

65. *Hans Sørensen*. Ligeledes. Foruden har han lidet Avling, ellers ikkuns i maadelig Tilstand.

66. *Simon Sørensen* er snart intet ejende. Han arbejder meget for andre.

67. *Andreas Benjammensen*, ikke snart bedre.

10de Classe.

Rokkedrejere, uden Laug.

68. *Anders Sørensen*. Foruden hans Handværk har han lidet Avling saa og lidet Husnæring af Øl- og Brændevinssalg, saa han sidder nogenledes og nærer sig.

69. *Clemend Sørensen*. Ligesaa og nok saa vel i Stand.

70—71. *Thomas Tørring* og *Sørren Tørring*. Foruden deres Handværk er de og i Fiskerlauget mens er ikkuns maadelig i Stand.

72. *Peder Nielsen* nærer sig og ligesaa af sin Drejerhandværk saa og Fiskeriet, dog er han kuns i temmelig slet Tilstand.

73. *Christen Nielsen* ligesaa af sin Drejerhandværk alene og nærer sig deraf nogenledes.

74. *Sørren Hansen* sider med sit Handværk og nærer sig deraf nogenledes.

75. *Christen Andersen*, ligeledes men ei saa godt.

76. *Henning Drejer*, ikkuns af slet eller ingen Tilstand og ejer snart intet.

11te Classe.

3de Hvedebrødbagerc og en anden Mand.

77. *Hans Christensen* nærer sig af sit Bageri. Desforuden har han nogen Avling samt og bruger anden Husnæring af Øl- og Brændevinssalg, saa at han, saavidt vides, agtes at sidde nogenledes i Stand og Næring.

78. *Jens Jensen*, nærer sig ligeledes af sit Bageri, Avling og anden Husnæring af Øl- og Brændevinssalg, samt er han og i Vognmandslauget, saa han nok saa vel i Stand kan eragtes.

79. *Friderich Saxe*¹⁾ eragtes endnu saa vel og noget

¹⁾ Hans Enke, Sophie Hansd., fortsatte hans Forretning (Hvedebrødsbægning m. m.) og ejede 1743 foruden sin Gaard en Rytterbarak, Markjorder, »rede Penge pr. Cassa og udlaante« 513 Rd. 2 Mrk. samt Sølv for 50 Rd. Hele hendes Formue med Fradrag af Gæld beløb sig til 1453 Rd. 2 Mrk.

bedre i Stand end de andre tre foran og har samme Drift undtagen, det han ikke er i Formandslauget.

80. *Hendrich Mathiasen* har tilforn negocieret og selv ejet et Skiberum, men i Krigstider og ved onde Betalere taget stor Skade, saa han nu allene nærer sig af lidet Øl- og Brændevinssalg og ganske lidet og snart intet ejende. Sidder i et Lejehus.

12te Classe.

Vognmandslauget.

81. *Sl. Mogens Rasmussens Enke* har ei andet at nære sig af end sine Heste og Vogen, hvortil hun holder lidet Avling, saa hun som Enke saaledes hensidder udi en liden og temmelig Tilstand.

82. *Jørgen Groeth* nærer sig af at herbergere Fremmede og Rejsende, en Del Avling, Husnæring af Øl- og Brændevinssalg, samt og findes han i Vognmandstallet. Hans Tilstand er nogenledes god, saavidt vides.

83. *Bertel Ulf*¹⁾ nærer sig allene af sine Føerreiser og lidet Avling, mens ganske slet i Stand.

84. *Mads Pedersen* og 85. *Uldrich Mortensen* er snart intet eiende, naar deres Giæld bliver betalt.

86. *Mads Krag* nærer sig af Føerreiser, lidet Avling, lidet Øl- og Brændevinssalg mens findes i temmelig Tilstand.

87. *Jørgen Ollufsen*, Foruden det han er i Vognmandslauget, har han lidt Husnæring af Øl- og Brændevinssalg, saa at man ikke rettere er vidende end, at han jo nærer sig nogenledes mens ei synderligt andet; Avling har han til sine Bæster og Fæhøvder ligesom andre Formænd.

88. *Christen Sørensen*. Ligeledes avler og er Formand i Lauget mens vides ei synderlig Næring. Er kuns af ringe Formue.

89—90. *Morten Knudsens Enke* og *Jens Knude* ligeledes.

¹⁾ Bertel Nielsen Ulf, g. m. Johanne Anderod.

13de Classe.

Fisker Lauget.

91. *Søren Sørensens Enke* er kuns udi temmelig slet Tilstand; har endelig Brødet af Fiskeriet og har ej andet at nære sig af.

92. *Anders Colding.* Foruden hans Fiskeri har han og lidet Husnæring af Øl- og Brændevinssalg, saa han er nogenledes uden Gæld, saavidt vides, mens ej meget tilovers.

93. *Hans Simonsen* i alle Maader ligesaa.

94. *Peder Hansen.* Nærer sig allene af Fiskeriet og fører ind og ud til Skibs ligesom andre hans Laugsbrødre, saa han og sidder nogenledes i Stand uden altfor stor Giæld, saavidt vides.

95. *Jørgen Humb,* ligeledes mens af mindre Formue.

96. *Johan Jochumsen* ligesaa og nok saa ringe af Formue.

De øvrige Fiskere findes, som formelt er, udi Drejerlauget.

14de Classe.

Af Slagtere, mens ingen Laug.

97. *Niels Nielsen* Slagter og 98. *Jens Hemmer* Slagter ere ei synderligt noget eiende og er mærkelig gaaen tilbage, formedelst altfor mange af den Slags her i denne liden By er af reducerede Ryttere, som her har nedsat sig og slagte mere end de (som herefter findes), ihvorvel de (nemlig Niels og Jens Slagter) af forrige Stiftsbefalingsmand von Calnein saavel og Deres Excellence derpaa fuldte Resolution allene til Slagteriet her i Byen skulde være bevilget, som og var nok for denne liden By.

99. *Jacob Ernst¹⁾* var forhen Rytter ved Hr. General Ebberhartses Lifcompagnie og ved Reduction af de 10 Mand pr. Compagnie afgaaen, derefter tog sit Borgerkab og nærer sig af Øl- og Brændevinssalg, Slagteri

¹⁾ 11/10 1722 g. m. Karen Gregersd., † 1751.

og Marqvetenderi for Rytterne og alle andre, saa han paa saadant har den største Næring og, saavidt vides, sidder i temmelig Velstand efter sin Stand.

100. *Andreas Lomeier*. Foruden det han af kgl. Ma^t allernaadigst er benaadet som en aftakket Rytter fra Grev Friises Regimentes Lifcompagnie med Naadsens Brød eller Penge maanetlig, sidder han og har en temmelig Næring af Slagterie og undertiden lidet Brændevinssalg, saa man ikke rettere er vidende, end han jo sidder i nogenledes god Velstand efter sin Maade, mens ei nogensinde Borgerskab taget.

15. Classe.

Endnu nogle Handværksfolk uden Laug.

101. *Sl. Rasmus Jespersen* Snedikers Enke har en Svend paa Handværket for at holde lidet Næring til Ophold. Saa har hun og lidet Avling for Byen. Hendes Tilstand er ikkuns maadelig ringe.

102. *Knud Christensen* Snediker har ei videre med sin Handværk, som han med Kone og smaa Børn af ernærer, mens ringe af Formue.

103. *Rasmus Lund* Tømmermand og Snediker har vel en Del Arbeid baade i Byen saavel som uden Byen, mens dog vides ikke, at han er af nogen Formue.

104. *Christen* Hattemager nærer sig allene af sin Handværk og er kuns i en ringe Tiltand.

105. *Mathias* Sadelmager. Forudens hans Handværk har han lidet Avling, saa at han med Kone, som er to gl. Folk, nogenledes erhverver, hvis de kan for tære, og ej videre.

106. *Bendix* Sadelmager, nærer sig af sit Handværk, som er kuns liden og ringe, saa han snart intet er eiende.

107. *Mads* Muurmand, som har taget sit Borger-

skab, har maattet formedelst manglende Arbeid denne Sommer taget til Horsens der Arbeid at søge, hvilket og har forvoldt det, her i Byen er ankommen en Rytter af Hr. Generalmajor Sabelischens fra Colding, som har taget den meste Del af Arbeidet fra ham. Hvorledes hans Tilstand, eller om han der sig noget kan fortjene, eller ogsaa om han kommer igien, det vides ikke.

108. *Niels Hiufler*, en gl. svagelig Mand, sidder i Lejestue og har ganske intet, uden Livets Ophold, ved hans Arbeid kan udrette.

109. *Michel Nielsen*, aftakket Rytter fra Hr. Grev Friises, har sig her nedsat paa sit Rebslagerhandværk, som sidder uden Borgerskab udi en Lejestue og ejer intet.

110. *Jochum Bødiker* nærer sig af sit Handværk saa og lidet Avling, nogenledes uden stor Giæld, ikke heller meget til overs.

111. *Bertel Bødiker* ligesaa mens ej saa vel i Stand eller Formue.

112. *Niels Andersen* Rebslaar er ei noget eiende.

113. *Peder Johansen* Glarmester er med Kone to gamle Folk og har opdragen mange Børn, kan ei fortjene mere, end de kan fortære, saa de snart intet haver.

114—115. *Niels Maller* og *Peder Pottemager* nærer sig ringe af deres Profession, saaledes som de kan, mens ej tilovers.

116. *Niels Marqvorsen* er Tobaksspindersvend, sidder i Lejehus og nærer sig af lidet og ringe Øl- og Brændevinssalg samt og lidet Tobak, han hos Tobakspinder Lindemann tager at udhøkre, mens ei nogen Borgerskab taget.

16. Classe.

En Del smaa Avlsmænd.

117. *Niels Andersen*, er ganske intet eiende, har intet andet at nære sig af uden et Par Heste og Vogen, som kan kiøre lidet Sand, Ler og saadant med for andre. Til saadant at holde vedlige har han lidet Avling i Leje.

118—124. *Jens Joensen, Anders Nielsen Fløche, Las Sørensen, Florentz Florentzen, Laurs Sørrensen, Hans Nielsen Wilstrup og Christen Langkier*. Ligesom næst forrige.

125. *Hans Bunde* er lidet Avling eiende, som han kan holde et Par Heste paa, har og en ganske liden ringe Husnæring af Øl og Brændevin, hvorved han nogenledes sidder og nærer sig, mens ej synderligt noget til overs.

126. *Christian Vallanthinsen*, ligesaa i alle Maader.

127. *Jens Pedersen* nærer sig af lidet Øl- og Brændevinssalg mens kuns af ringe Formue, saavidt vides, undtagen det just allene kan være den Hus, han behor, at kan være eiende.

128. *Niels Hansen*. Ligesaa i alle Maader, undtagen han har en Baad, som hans Søn farer ind og ud med til Skiberummene for, hvem ham dertil maatte behøve.

129, *Peder Rebslager* har lidet Avl for et Par Heste sit Underhold, som han holder, og nærer sig af smaa Kiørsler for Byens Indbyggere, hvem som hannem nogensteds maatte behøve; har og et lidet Hus, som han behor uden stor Giæld, saavidt vides.

130. *Casten Sørensen*. Ligesaa mens af en ringe Formue.

131. *Rasmus Jørgensen* har og lidet Avl i Leje til at føde en Ko med, er ellers ej synderligt Ejende, vides snart ikke, hvoraf han sig ernærer, undtagen det

hans Kone sidder og væver som mange flere fattige Folk her foruden i Byen findes og ei noget til Byen kan svare, hvilke vides ikke, om giøres nødigt at antegne.

132. *Claus Jensen* Fisker har lidet Husnæring af Øl og Brændevin samt og en Eiendom her for Byen, saa han sidder i nogenledes Stand uden Giæld, saa vidt vides.

133. *Mads Blegmand* sidder til Huse med mange smaa Børn og er ei noget eiende; har lidet Avling i Leje at holde et Par Heste med.

134. *Thorsten Muusmands Enke* har lidet Avling at holde en Ko med.

135. *Jens Koustrups Enke*, ligeledes, men lejer det.

136. *Adam Kruse*¹⁾, en reduceret Rytter fra Hr. Grøv Friis, har ingen Avling men eier et lidet Hus og nærer sig af, at hans Kone væver. Er ellers intet eiende.

17. Classe,

Daglønnere

137—150. *Jens Bødiker, Jørgen Greigersen, Morten Tambur, Mathias Sick, Jens Rebslager, Mads Feveile, Christen Jørgensen, Mathias Christian, Jens Broch, Jacob Staarup, Olle Suns, Morten Michelsen, Jens Christen, Olle Salmager*, alle intet eiende.

¹⁾ Adam Kruse giftede sig efter 1737 at være bl. Enkemand med Mette Sørensdatter, der ligeledes ernærede ham ved Vævning. Han døde 1753, Han angiver (1743) at have tjent Kongen i 26 Aar.